

Štev. 4.

V Ljubljani, meseca aprila 1921.

Leto XXII.

Mladi Jugosloven.

Da sem sinko majke Slave,
to mi je v ponos in čast;
da bom borec očetnjave,
to mi je v pogum in slast!

Burno se srce mi vžiga,
vroča v meni polje kri,
jad desnico v pest mi zgiba,
ganjene mi zro oči:

Majka vzdihov, majka gnevov,
kaj si morala prestati,
koliko noči in dnevov
zapuščena prejokati!

O, ti bedna, ti tepena,
ti nesrečna, ti teptana,
s težkim križem obložena,
s krono trnjevo obdana!

Bičana, zaničevana
naša skupna domovina! . . .
Naj li večno žge ta rana,
večno skli ta bolečina?

Kje so tvoji vsi sinovi,
kje so, kje so? Kam so šli?
Kje so tvoji vsi domovi,
kje so, kje so? — Ni vseh, ni!

Burno se srce mi vžiga,
vroča v meni polje kri,
jad desnico v pest mi zgiba —
rešiti si jih želi.

A šibkost je zdaj še v móči
mojih mladih, drobnih rok;
takrat pa, ko dan napoči,
ko zapoje bojni rog:

Zmagovito, ponosito
prapor naš zaplapola —
takrat planemo očito
v boj zaté, moj dom, hurá!

Da odrešimo svoj narod,
da maščujemo svoj rod,
da odrešimo vso zemljo —
naš na čelu vojevod! — —

Da sem sinko majke Slave,
to mi je v ponos in čast;
da bom borec očetnjave,
to mi je v pogum in slast!

Miroslav Kunčič.

E. GANGL:

Kapetan Hrnjak.

— III.

h, kaj so mu storili! — —

V vivodinski šoli jih je učil prijazni učitelj Širola, majhen, debelušast mož, dober in blag, kakršnih je kapetan Hrnjak malo videl na svetu. Razposajence je krotil z milo, resno besedo, pridnim je pomagal s požrtvovalnim trudom do čim lepših uspehov.

Četrto šolsko leto se je nagnilo h koncu. Otroci so prišli praznje oblečeni v šolo, da prejmo iz učiteljevih rok izpričevala, se poslove od šole in se potem razbeže v veseli čas počitnic.

Gospod Širola je stopil v učilnico v črni, dolgi suknji, ki jo je oblekel le ob največjih praznikih. Naslonil se je ob mizo na odru in je izpregovoril nekaj svečanih besed. Pograjal je lenuhe in malopridnike, pohvalil one, ki so bili vredni pohvale. Med temi je posebe imenoval Janka Hrnjaka in Barico Popovičevo. In ko je bila skromna šolska slavnost završena, so se otroci vsuli iz šole in se po stezah in kolovozih porazgubili na domove. Učitelj je stal na pragu in je gledal po vasi, kako je šolska mladina v veselem razpoloženju hitela med vrtovi in brajdami. Zadnja sta stopala Janko in Barica. Drug drugemu sta pokazala svoji izpričevali, da vidita in presodita, kako je ocenjen ta, kako je ocenjena ona. Večkrat sta se ozrla nazaj in vselej sta videla, kako je jima učitelj Širola pomigal z roko. Težko se je ločil od obeh, ki sta mu bila med dobrimi najboljša.

Janko in Barica sta stopala po cesti navzdol s pospešenimi koraki, da prideta čimprej k svojcem, ki so že težko čakali na njiju. Spotoma sta se razgovarjala, kako bo lepo v počitnicah, ko bosta brezskrbno živela po mili volji, se izprehajala po znani poti do zidanice in nazaj ter se veselila svobode. Bila sta vesela in ponosna obenem, saj ju je gospod učitelj javno pohvalil vpričo vsega razreda.

Mati je Janka sprejela pred hišo. Že od daleč ji je kazal izpričevalo — znamenje, da je lepo in dobro.

»Saj sem si mislila!« je vzkliknila mati, še preden je vzela izpričevalo v roke. Primaknila je papir bliže k očem in ga zopet oddaljila. Le počasi in zlogoma je čitala, ker ni imela v mladih letih prilike,

da bi se bila povsem izurila v čitanju, pa tudi oči so ji že opešale. Janko ji je tolmačil rede v izpričevalu in ji razodel učiteljevo sodbo, ki je njemu in Barici priznal prvo pohvalo.

Mati je Janka pritisnila nase, gledala nanj z ljubečimi očmi, z dobrimi rokami pa ga je gladila po laseh. Iz njenih ust ni bilo besede, ki bi mogla dovolj označiti globoko čuvstvo materinega srca. Janko se je oziral na mater in se je tesno privil k njej.

»In prav tako pridna je Barical« je tiho zašepetal.

»Oba sta pridna — ti in Barical« je pritrdila mati. »In ko bi mogla, bi te poslala v Zagreb v višje šole, ker imaš tako bistro glavo in si tako moj. In kako bi bil oče vesel!«

»Majka, majka, majčica!« so govorile Janku vlažne oči, hvaležno in odkrito zroč ljubi, edini materi v obraz.

»Sedaj boš lepo počival, samo Šarenko boš pasel in z Barico se boš izprehajal! Danes pa ti spečem povitico,« se mu je dobrikala materina beseda.

Ko se je Janko spomnil Šarenke, je odhitel k njej, da ji pokaže izpričevalo. Stopil je ob jasli in ji prečital izpričevalo od kraja do konca. Šarenka je oblizovala gobec z dolgim jezikom, je otepala nadležne muhe z repom, gledala Janka z velikimi očmi, umela pa ga seveda ni. In ko je stopil Janko iz hleva, mu je moško prikoral naproti junaški Kokec, za njim pa je prišumela Kokodajsa s svojim mladim rodom. Tudi tem je moral Janko prečitati izpričevalo. Široko se je razkoračil pred njimi, razgrnil papir in začel: »Vem, da vsega tega ne razumete, ker ste le prismuknjena kuretina — vendar vam moram povedati, da sva bila Barica in jaz v šoli javno pohvaljena...«

Kokec je udaril s perutmi, iztegnil vrat in zapel z visokim, ostrim glasom svoj koki-roko-o; Kokodajsa pa ni vedela, kaj bi — kaj ne, zato se je okrenila izpred Janka in je odšumela po dvoru naprej.

Popoldne se je Janko približal Popovičevemu vrtu z izpričevalom v žepu. Morda nanese prilika tako, da ga lahko pokaže samemu sosedu Popoviču. Naj zna tudi on, kakšen je bil njegov napredek v šoli. Popovič se je razgovarjal z Barico pred hišo, ko se je Janko pojavil ob vrtni ograji.

»Janko prihaja!« je opozorila Barica očeta.

»No, Janko!« ga pokliče Popovič, »stopi bliže! Barica mi je pravila, da si bil priden in z njo vred pohvaljen.«

Deček je vzel izpričevalo iz žepa in ga ponudil Popoviču, ki se mu je približal veselega lica. Pregledal je izpričevalo, zadovoljno pokimal z glavo in ukazal služkinji, naj Janka pogosti z maslenim kru-

hom. »Hvala Bogu, da sta oba pridnal« je končno dejal Popovič in potem odšel po poslu.

Janko in Barica sta odhitela proti zidanici. Vsa okolica je bila danes posebno, izredno lepa in vabljiva. V razkošju ptičjih pesmi, cvetičnih vonjev in barv, rastlinskega zelenja in šepetanja je kipela vsa priroda v veličastni krasoti. In v Jankovem srcu ni bilo še nikoli toliko blaženosti. Poleg njega je stopala Barica, vsa gibka, radostna in smehljajoča se. V spominu so mu odmevale pohvalne besede, ki jih je poslušal ves dan. Šarenka, Kokec, Kokodajsa in Popovičev Zmaj, ki ga je prej zazrl, stopajoč z Barico mimo hleva — vsi, vsi ti so pričeli njegove sreče! Tako sta dospela do zidanice. Izpred nje se je razlil pogled po vsej široki zemlji, ki je nad njo trepetal svetel, solnca in sinjine prebogati popoldan. V to silno, z zlatom obliko daljino je jeknil Jankov glas — vzklik radosti, odmev srca. Pridružila se mu je srebrna struna Baričinega grla, ki je kot pesemca drobne, plašne ptičice zadržala v prostranost prirode. Nikjer in nikoli na svetu ni in ne more biti lepše!

Z vrta se je oglasila očetova beseda: »Barica! Janko! Domov! Večeri se!«

Večeri se! Tako naglo! Prezgodaj! Na zapadu je gorelo nebo v večerni zarji. Širok, živordeč pas je visel nad gorami. Nad vso pokrajino je plaval rahli večerni vetrec — predhodnik tihega sna in bajnih sanj. Iz grmovja in z vej so zvene le večerne pesmi, cvetje je dehtelo v opojnih vonjih. Iz dimnikov so krožili proti nebu temno sinji stolpci dima.

In droban pesek je zašumel pod nogami — Janko in Barica sta bila zopet na vrtu: na srebrno tenčico je padla svetloba Jankove blaženosti! Voščila sta si lahko noč in sta odšla vsak na svoj dom. —

Tako je bilo nekaj dni zaporedoma. Potem pa — ah, potem: kaj so mu storili!

Barica mu je že povedala, da pričakujejo tete iz Zagreba, ki pride s svojim sinom Slavkom k njim na počitnice. In zgodilo se je tako. Pripeljala se je Baričina teta — imenitna gospa iz Zagreba, kakršne Vivodina še ni videla. Nosila je dragoceno obleko, zlato verižico okrog vratu, rokavice in solnčnik. Govorili so, da ima v Zagrebu veliko hišo, dvakrat toliko kakor je Popovičeva. Denarja pa — kdo ga preštej! Slavko, Baričin bratranec Jankovih let, je bil gosposki deček. Širok slamnik je nosil, hlače dokolenke, belo srajco s pentljo okrog vratu, rjave, svetlo zlikane čreveljčke. In uro je imel v telovniku, pravo, pravicato uro z verižico! Koliko mora biti njegovo in njegove matere bogastvo! In koliko igrač je Slavko prinesel s seboj! Majhno

vrtno orodje, žoga, voziček, punčka, konjiček piskač — vse polno take in enake drobnarije je bilo razpostavljene po Popovičevem vrtu. Vso to mamljivo lepoto je opazoval Janko le iz dalje, izza vrtno ograje, kamor se je časih skrivoma pritihotapil, zakaj na vrt ga ni klical nihče več.

Pozabili so nanj! Gosposki deček ga je prezirljivo gledal, niti Barici ni dovolil, da bi občevala z njim. Nihče ni prihajal k Popovičevim, le gospod Širola se je ob večernih urah oglašal tam. Z gospo sta hodila po vrstu in se pogovarjala, Barica in Slavko pa sta se zabavala z igračami. Janko je hodil s Šarenko na pašo in piskal na orglice, ki so govorile v otožnih napevih. Nič več ni posnemal ptičjega petja — veselje se mu je pretopilo v žalost.

Počitnice so prehajale h koncu. Nekega popoldneva, ko je stopal Janko s Šarenko mimo Popovičevega vrta, je pritekla do ograje Barica in mu je rekla: »Janko, poslušaj! S teto pojdem v Zagreb in v Zagrebu ostanem. Zbogom, Janko!«

In mu je roko, belo ročico ponudila preko ograje v slovo.

Ob teh besedah je bilo Janku, kakor da ga je kdo stisnil za grlo. Iz njega ni bilo besede. Nemo je zrl v smehljajoče se lice svoje prijateljice, ki ga hoče ostaviti. Ali govori resnico — ali se samo šali?

»Da, pojdem! Zbogom, Janko!« je ponovila deklica.

Jankova desnica se je oprijela njene desnice, srce mu je burno utripalo, nenadoma se je oglasila beseda v slovo: »Srečno pot, Barica!«

Šarenka je zamukala, češ: »Janko, hajde! Na pašo morava!«

In se je ločil od Barice. In je šel za svojo ljubo kravico po stezah in grivah, kamor ga je vodila njena volja. Bolečina v Jankovem srcu je rasla bolj in bolj, in ko je stal sam samcat pod milim nebom, ko je zamrl v dalji Baričin smeh, ko so njegove orglice molčale v nedru, tedaj mu je solza skalila oči — solza pekoča, solza tolažnica! In ko je na Vivodini zapel večerni zvon, je Šarenka dvignila glavo, zamukala in se okrenila na pot proti domu. Janko je stopil za njo.

Srce se je oglasilo: »Domov, domov — k materi!«

Tožeče drevice.

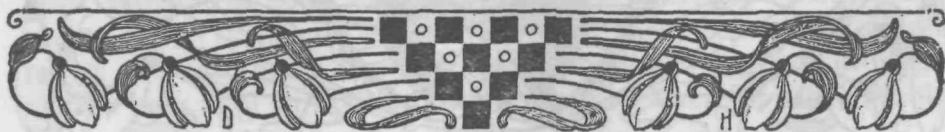
Kmet privezal h kolu
mlado je drvó,
drevcu pa po volji
nič ni bilo to.

„Oh, kako me grozno
stiskajo vezi;
meni res živeti
v teh okovih ni!“

Toževanje milo
kmet je slišal to,
pa odvezal zopet
mlado je drvó.

A vihar prihruje,
drevce k tlom podrè;
zdaj gorje, drevesce,
tebi je šelè!

Janko Leban.

UTVA:

Čudotvorni kresilnik.

(Po Andersnu.)

(Dalje.)

je bi lahko videl kraljično?» vpraša vojak.

»To je nemogoče! Prorokovano je bilo ob njenem rojstvu, da se bo omožila z navadnim vojakom. Da bi to preprečil, jo ima kralj zaprto v belem gradu, ograjenem z devetimi zidovi. Nihče razen kraljeve družine in dvorjanov ne sme in ne more do nje,« mu razlagajo.

Rad bi jo pa vendar videl, si misli vojak, a kako in kje? Medtem pa veselo živi tjavendan. Obiskuje gledišče, se vozi v kočiji po kraljevem mestu in deli miloščino. To poslednje posebno rad, ker še ni pozabil, kako hudo je biti človeku brez cvenka. Sedaj je bogat, poln dragocenih oblek. In tak, kakršen je bil, si je kmalu pridobil mnogo prijateljev. Vsi ga občudujejo in hvalijo, in to mu je od sile všeč.

A žal, kupček njegovih zlatnikov se je od dne do dne bolj krčil. Vedno je le jemal in nikdar nič pridal. Tako sta mu nekega dne ostala samo še dva zlata.

Preseliti se mora iz lepih soban v podstrešno sobico. Sam si mora snažiti črevlje, in prijateljev ni nič več k njemu, zakaj številne stopnice, ki drže do njegove sobice v podstrešju, bi jih preveč upehale.

Tako sedi sam samcat nekega večera v svoji sobici v temi. Kar se spomni na kresilnik.

»Nekoliko luči si pa vendar lahko naredim,« pomisli, »da ne bom tu v temi, sicer me še podgane snedo.« To reče, pa ukreše kamen. Komaj pa se zaiskri, se odpro vrata, med vrati pa oni pes z očmi, velikimi kakor skodelice...

»Kaj želiš, moj gospod?« pravi kuže in prijazno mahlja z repom.

»Oho, takšna je ta stvar,« pomisli vojak. »O, če je tako,« pravi brzo, »prinesi mi denarja, zakaj suh sem kakor poper!«

Kakor blisk je pes odšel, kakor strela prišel in v gobcu polno mošnjo bakrenega denarja.

»Aha,« pomisli vojak, »sedaj vem, kako je s tem kresilnikom. Čim ukrešem enkrat, pride baker; ukrešem dvakrat, dobim srebro; ukrešem trikrat, pa zlato.« In tako je bilo.

Zopet se preseli iz podstrešja v svoje prejšnje sobane. Obleče in obuje se gosposko, tako da so ga takoj stari prijatelji zopet spoznali in visoko čislali.

Nekega večera pa se spomni vojak zopet kraljične, ki cvete v bajni lepoti v belem devetkrat obzidanem gradu. »Ali res ni mogoče, da bi jo videl?« Spomni se na pse, ki bi mu morda pri tem lahko pomagali. Vzame kresilnik, ukreše, in bliskoma je bil pes pred njim z očmi, velikimi kot skodelice.

»Želiš, gospod?«

»Sicer je noč,« se opravičuje vojak, »toda nepopisno rad bi videl kraljično. Samo trenutek bi jo rad videl!«

Kakor misel je izginil pes. A preden se je vojak zavedel, je bil nazaj s kraljično. Ležala je psu na hrbtu in spala. In bila je resnično tako lepa, da je vsakdo lahko takoj vedel, da je to kraljična. Ni se mogel vzdržati junak in gorko jo je poljubil na čelo. Nato jo je kuže zopet pobrisal s kraljično nazaj. Ko pa se je zdanilo in je kraljeva družina sedela pri zajtrku, pove kraljična o svojih čudovitih sanjah, o čudnem psu, ki jo je nesel k lepemu junaku, kateri jo je poljubil.

Kralj in kraljica sta se spogledala. »Lepe reči,« sta zastokala. Nato pa sta odredila, da mora zvesta stara dvorjanka Marjanka čuti vso noč ob kraljični postelji in paziti, ali se ji resnično sanja ali pa je kaka zvijača vmes.

Ko pride noč, junaku ni miru. Koprneč po prelepi kraljični, pozove psa, da mu jo privede. Zopet pride kuže, jo vzame in odbeži z njo kakor blisk. Dvorjanka Marjanka za njima kakor veter in toliko, da ju je videla izginiti v vežo velike hiše. »Aha, da le vem, kje je,« preudari brzo in naredi velik križ s kredo na vrata. Nato gre domov, leže in zaspi. Tudi kuže pride kmalu s spečo kraljično; ko pa opazi križ na vratih, vzame kredo in naredi na vsa vežna vrata po vsem mestu enake križe.

Navsezgodaj pridejo kralj in kraljica, dvorjanka Marjanka in mnogo vitezov, da bi videli, kje je bila kraljična. »Tukaj!« zavpije kralj, ko ugleda prve duri s križem.

»Ne, tamkaj, ljubi moj!« pravi kraljica in pokaže druge dveri s križem.

(Konec prihodnjic.)

KAREL EWALD:

Pripovedka o dvonožcu.

Prosto priredil in z risbami opremil *Dragotin Humek*.

6. NOVE SKRBI.

vonožec je sedel pred špiljo in je razmišljal. Pes mu je ležal ob nogah in dremal. Dvonožka je v špilji pripravljala zajtrk.

Dvonožcu je gledala z obraza skrb, zakaj lov se mu ni bil obnesel. Prejšnji dan je od jutra do večera blodil po gozdu, a divjačine ni hotelo biti. In prav tako se mu je zgodilo danes.

Strah je bil živalim pastir. Komaj se je izdaleka pojavil dvonožec s sulico na rami, že se je razprhnili živalski roj. O, živali so sedaj že dobro vedele, kdaj dvonožec najrajši lovi. In še stražo so postavile, ki je zabrlizgala, če se je bližal lovec ali njegov pes. Pri špilji ni bilo ne jelena, ne govedi, ne ovce. Na travniku se živali skoraj niso hotele več pasti. Vsakdo se je zapičil globoko v goščavo, kamor dvonožec ni mogel prodreti. Tudi zaradi leva se mu ni hotelo globoko v gozd.

„Slaba nama prede, Čuj!“ je rekel psu. „Domisliti se moram kaj novega.“

In je brusil nože in sekire, ki si jih je bil izdelal iz kresilnika. Žena je prinesla zajtrk. Ta ni bil baš preobilan. Orehi so bili in jabolka, pa nič za priboljšek. Še rib ni bilo. Poskrile so se bile v najgloblje krnice.

Tedaj se je zaiskrilo dvonožcu oko: „Hoj, izvrsten domislek!“ je zaklical. „Kdo bi venomer lazil za divjačino po šumi! Dve ovci ujamem in ju privedem sem na dom. Mladičev bo in mesa in volne!“

Žena je bila vesela moža in ovac, čeprav še niso bile doma. Mož je pa spletel iz močnih vlaken dolgo vrv, nato je vzel sulico, poklical psa in dva sina, pa so odšli.

Dolgo so iztikali ob gozdnem parobku, končno so zalezli ovco z dvema mladičema. Čuj je moral molčati, dvonožec se je pa po čvetercih splazil prav do starke ovce in ji je spretno vrgel vrv okrog vratu. Ovca je vsa v strahu zableketala in se je hotela izviti grozečemu objemu, a vrv se je bolj in bolj zadrjavala. Treba je bilo slediti lovcu, ki je vlekel in vlekel.

Mladiča sta mislila, da mora tako biti, pa sta tekla za materjo.

Doma je privezal dvonožec ovco k drevesu. Žena je eno jagnje zaklala in pripravila kosilo. Drugi mladič je ostal pri materi. Otroci so nanosili s travnika sočne trave, da bi ovca ne bila lačna in da bi napojila jagnje.

Zvečer je sedel dvonožec pred špiljo in je bil vesel. Ovca ga je gledala nezaupljivo.

„Ali me požreš?“ ga je vprašala.

„Tisto pa ne! Zdaj že še ne. Pri meni ostaneš za služabnico kakor pes. Jutri ujamem še ovna. Priredili bomo jagnjet in jedli jih bomo ali pa tudi ne. Videla boš.“

„Ubil si mi sestro in kožuh si ji slekel,“ je tožila ovca.

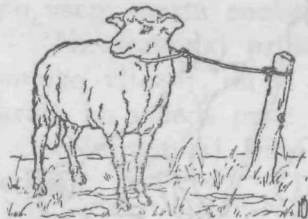
„A sedaj tega ne storim več! Nisem tak tepec. Le potrpi!“

In je pristopila dvonožka in je jela striči ovco, ki se je branila na vse pretege. Pa ni nič pomagalo, zakaj dvonožec je držal trdno in vrv za vratom prav tako.

„Ko dojde deževje, me bo zeblo,“ je javkala ovca.

„Takrat te vzamem v špiljo,“ jo je tolažila dvonožka. „Iz volne si naredim toplo obleko. Pametna bodi, pa bo vse dobro in prav.“

Tisto noč je dvonožec sicer brez skrbi spal, ampak ovca je bdela in razmišljala o svoji usodi. Tedaj je iz grmovja pomolila rogata glava. In so prišli s kravo vsi po vrsti, konj in jelen in koza in še marsikdo.

„Vrabcem je pripovedoval, da te je dvonožec ujel in tukaj-le privezal,“ je pričela krava pomenek. „Pa volno ti je postrigla dvonožka.“

„Res!“ je zastokala ovca. „Poglej me, naga sem. Pa mladiča so mi ubili in snedli. In jutri ujame dvonožec mojega moža. Otroci so mi sicer nanosili trave, da nisem bila lačna, ampak . . .“

„To je strašno!“ se je raztogotila krava. „Vedela sem, da bo tako. Kar odtrgaj se in uteci!“

„Uteci, če moreš! Če bolj vlečem, bolj me davi vrv za vratom. Ujeli so me in ujeta ostanem!“

„Suženjstvo je težje od smrti,“ se je oglasil volk. „Zato ti bom mladiča rešil sramote.“ Pa je skočil jagnjetu za vrat in mu ga je pregriznil.

Milo je zajavkala ovca in tako na glas, da se je zbudil dvonožec in pritekel, da vidi, kaj se godi. Mahoma so pobegnile živali.

„Čuj, ti zver pasja!“ se je hudoval dvonožec. „Spal si! Za volka ne bom lovil in pital ovac. Jutri mu že pomorem.“

In je šel drugo jutro s sinovi v šumo. Nasekali so kolov in jih pred špiljo zabili v tla, da so njih šiljaste konice molele visoko v zrak. Presledke so zapletli s protjem. Zvečer je bila dogotovljena staja, ki bi je ne bil mogel preskočiti noben volk. V stajo so zaprli ovco.

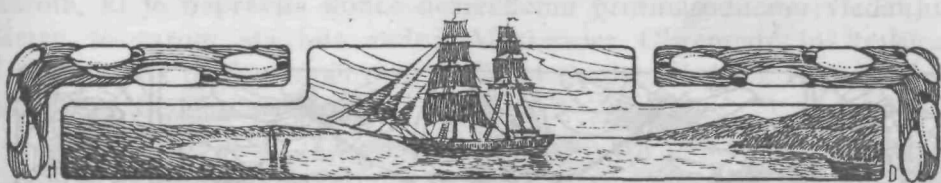
Cez dva dni je ujel dvonožec ovna, kmalu nato pa tudi kravo in bika in telička. Ko je bila staja premajhna, so postavili drugo. Otroci so komaj sproti nanosili trave. Živali so mukale in bleketale venomer.

Ponoči pa so se pomenkovale.

„Pravzaprav tako-le življenje ni tako slabo,“ je rekla ovca. „Na varnem smo. Tam zunaj sem bila v večnem strahu. Vsi so prežali name, lev in volk, pa kača in jastreb in — dvonožec.“

„Tisto je že res,“ je odgovarjala krava, „ampak zakaj me vleče dvonožka tako neumno za vime? In navsezadnje me dvonožec gotovo ubije in sne. Sploh nas je pa tu v staji že mnogo preveč!“

Nagajivka.

Biba leze, biba gre,
da bi prišla do goré,
do goré, do biser-góre,
kamor nihče drug ne more.
Pod goró je vrt meden,
biba leze, da bo njen.
Po drevesih so kolači,
strd cedi se po pogači,
iz studenca mleko teče,
kar želi si vsak, naj reče.

Jojme, biba se vodé napila,
pravo pot je izgrešila.

Ivan Albreht.

Uspavanka.

Glej, solnce zašlo je v svoj zlati gradič, Nebeške krilatce prebela perot
in lunica vstaja — prinese iz raja —
aja-tu-taja. aja-tu-taja.

In plove in plove kot svetel čolnič In gledajo Majdko, če spančka to pot
iz daljnjega kraja — in več ne nagaja —
aja-tu-taja. aja-tu-taja.

Marija Grošljeva.

PAVEL PLESNIČAR:

Vojvoda Živojin Mišić.

ož, čigar sliko prinaša pričujoča številka »Zvončkov«, je eden iz one redke vrste naših ljudi, ki bo njih spomin večno živel v narodu. Hvaležnost, ki naj jo goji do njega sleherno jugoslovensko srce, nam veleva, da seznanimo z njim slovensko mladino z iskreno željo, da si naša mladež spomin na tega velikega moža vtisne globoko v srce.

Vojvoda Živojin Mišić se je rodil dne 6. junija 1857. leta v Struganiku pri Valjevu kot sin preprostih kmetiških staršev. Po dovršenem šestem gimnazijskem razredu v Kragujevcu je vstopil v beograjsko vojno akademijo ter postal 1876. leta podporočnik. V tem letu in naslednjih dveh letih se je mladi Živojin udeležil vojen proti Turčiji, katerih namen je bil rešiti pod turškim jarmom zdihujoče srbske brate, ki pa — žal — niso prinesle izpolnitve srbskih nad. Kot častnik je služboval Mišić v raznih krajih Srbije ter marljivo napredoval v svoji službi. Ko je l. 1885. izbruhnila srbsko-bolgarska vojna, je že bil poveljnik nekega pehotnega bataljona, ki se je izredno odlikoval v bitkah pri Pirotu in Slivnici. Za Mišića sta bili ti dve bitki sijajno prebiti preizkušnji, ki sta pokazali svetu velike zmožnosti mladega častnika. Pripomogli sta mu, da je postal kmalu zatem profesor strategije na srbski vojni akademiji.

Živojin Mišić je nosil v svojih prsih zlato, ves svoj narod v gorki ljubezni objemajoče srce: sreča domovine mu je bila lastna sreča. Zato je umljivo, da ga je neizmerno bolelo, ko je gledal pozneje dan za dnem, kako se pletejo vezi med tedanjim kraljem Milanom na eni in Avstrijo na drugi strani in to v nesrečo ljubljene mu srbske domovine. Nevolja se je takrat zbudila v njem, in ta nevolja je še z večjo silo naraščala med srbskim častništvom v času, ko je vladal Srbiji Milanov sin Aleksander. Iz te bolestne nevolje se je rodila pozneje zarota, ki je napravila konec nesrečnemu protinarodnemu vladanju. Žrtev te zarote sta bila zadnji Aleksander Obrenović in kraljica Draga, ki sta padla v noči med 10. in 11. junijem l. 1903. v kraljevem konaku v Beogradu.

Po onih junijskih dogodkih je bil Mišić kot polkovnik upokojen. Mož se je odtegnil javnemu hrupu ter živel prav tiho zasebno življenje. A ne dolgo! Dne 5. oktobra 1908 je Avstrija, ta največja so-

vražnica Srbije, proglasila aneksijo Bosne in Hercegovine. Po vsej srbski zemlji je takrat zavrelo, in bilo se je bati, da izbruhne med Avstrijo in Srbijo vojna, ki naj svetu pokaže, čigava last sta obe po Avstriji ugrabljeni deželi.

Do sovražnosti sicer ni prišlo, dasi je pozvala Srbija velik del svojega naroda pod orožje. Iz tihega zatišja je pozvala takrat domovina tudi nekdanjega junaškega borilca pri Pirotu in Slivnici, polkovnika Mišića, ki je bil kmalu nato dodeljen slavnemu vojskovodji Radomiru Putniku za pomočnika. V isti lastnosti je našla Mišića zmagovita balkanska vojna l. 1912., za katero je bil Mišić skupno z vojvodo Putnikom izdelal vse potrebne vojne načrte, ki so vodili junaške srbske čete do sijajnih zmag nad večstoletnim turškim sovražnikom. V bitki pri Kumanovu je Mišić poveljeval oddelku, ki si je pridobil največjo zaslugo na srečnem izidu te za ves potek balkanske vojne tako odločilne bitke. V priznanje odličnega sodelovanja v kumanovski bitki je bil Mišić imenovan za generala in je kot tak prevzel poveljstvo prve srbske armade.

S to junaško svojo armado je julija meseca leta 1913. odločilno premagal ob reki Bregalnici nezveste Bolgare, nakar sta morali Bolgarija in Turčija skleniti mir. V tem miru so se zrušili temelji turškega gospodstva v Evropi, pa tudi Bolgari so bili za svoje izdajsko početje prav občutno kaznovani. Po poltisočletnem robstvu sta postali Stara Srbija in Macedonija zopet prosti, svobodni deželi. Srbiji so bile po tem miru pridružene vse one starodavne pokrajine čarja Dušana Silnega, o katerih pojo stare pesmi Kosovske in kraljeviča Marka. Srbske zmage so napravile na ves svet silen vtisk; med južnimi Slovani so pa povzdignile vero v lastno moč in zaupanje v boljšo bodočnost.

General Mišić je bil po končani balkanski vojni vnovič vpokojen, a že naslednje leto, t. j. ob izbruhu svetovne vojne l. 1914., iznova pozvan, da načeluje srbskemu generalnemu štabu. Po Putnikovi smrti je prevzel Mišić vrhovno poveljstvo srbske armade kot generalisimus in vojvoda.

Vojvoda Mišić sodi med najsposobnejše vojskovodje v svetovni vojni. Poleg Putnika je brezdvomno največji, kar so jih imeli Jugoslovenci in morda Slovani sploh. Najznamenitejše njegovo delo je bil poraz avstrijske armade v decembru 1914 in prebitje bolgarske fronte pri Solunu 15. septembra 1918, ki je prineslo čez nekoliko tednov vstajenje jugoslovenskega naroda.

»S punom verom i nadom u našu moč! Junaci, napred!« tako se je glasilo Mišićevo povelje srbski armadi, postavljeni na rudniški

VOJVODA ŽIVOJIN MIŠIČ

črti proti avstrijski armadi, ki je bila pod vodstvom generala Potioreka prodrla daleč preko Drine in Save v notranjost Srbije. Tekom 10 dni je Mišić popolnoma razbil Potiorekovo armado, ki si je v divjem begu izkušala rešiti golo življenje preko imenovanih rek. Drina je pogoltnila pri onem strašnem umiku na tisoče Avstrijcev, medtem ko so Srbi zajeli okrog 60 tisoč vojakov. Plen, ki je prišel Srbom v roke, je bil velikanski, kakor je bil na drugi strani polom, ki ga je doživela Potiorekova armada, naravnost nekaj strašnega. Kaj takega ohola in v veliki premoči se nahajajoča Avstrija pač ni pričakovala od male Srbije!

Toda Srbija je morala izpiti grenki kelih trpljenja do dna. Leta 1915. se je pridružila Avstriji in Nemčiji še Bolgarska. Dne 7. oktobra se je začel prehod nemške in avstrijske vojske preko Dunava, dočim so malo pozneje napadli Bolgari srbsko vojsko od vzhoda. Srbi so se sicer junaško branili, toda proti velikanski premoči ni mogla vsa hrabrost nič pomagati. Dne 9. oktobra je padel Beograd, za njim so polagoma padla druga srbska mesta. Srbi so se morali umikati s svojo armado proti jugozahodu ter prepustiti domovino sovražnikom, ki so po njej gospodarili skoro tri leta s strašnimi sredstvi.

General Mišić je vodil pri tem žalostnem umiku prvo srbsko armado v najhujši zimi čez albanske gore proti morju. Ta umik je bil eden izmed najstrašnejših dogodkov v vsej svetovni vojni. Svet je bil prepričan, da pomenja ta umik konec srbske vojske.

A glej čudo! Generalu Mišiću se je tekom nekoliko mesecev posrečilo zbrati na otoku Krfu ostanke srbske vojske ter ustvariti iz njih novo močno celoto, ki je nastopila v juliju 1916 na solunski fronti, kjer je tvorila jedro in steber vse zavezniške armade. V strašnih bojih je zavzela srbska armada dne 6. novembra mesto Bitolj in stopila s tem zopet na sveta domovinska tla.

Po prvem polomu so prišli Avstriji še drugi, najhujši polom pa je zadel podunavsko monarhijo septembra 1918, ko je pričela na solunski fronti zmagoslavna srbska ofenziva. »Napred u otačbinu! U smrt! U slobodu!« je bil klic, s katerim je pozval vojvoda Mišić svoje junake na zmagoslaven pohod v domovino.

Sovražna fronta je bila v teku kratkih dni prebita, avstrijska, nemška in bolgarska armada so se morale umikati v največji naglici in neredu. Srbske in jugoslovenske čete so zavzemale v smeri proti severu mesto za mestom — ponižana Srbija je bila zopet osvobojena! Za njo so prišli v kratkem času ostali deli Jugoslavije, in krivične Avstrije koncem oktobra 1918 ni bilo več!

Táko je bilo tedaj Mišičevo delo za domovino! Njegova zasluga je, da smo 29. oktobra 1918 slavili praznik narodnega osvobojenja, ki mu je sledil 1. decembra praznik ujedinitvenja Jugoslovenov v enotno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev pod žezlom slavnih Karadjordjevičev.

Kakor je ljubil general Mišič svojo malo, a slavno Srbijo, tako se je po ujedinitvenju Srbov, Hrvatov in Slovencev z enako ljubeznijo oklenil svoje nove domovine — velike ujedinitvene Jugoslavije. In kako tudi ne? Saj je bila ta velika nova Jugoslavija delo njegovih rok, dete njegovih sanj, ki so ga rodile slavne zmage njegove pobedonosne armade.

Še enkrat je moral slavni vojvoda seči po meču v ohrambo domovine! Bilo je to na pomlad leta 1919, ko so Nemci napadli naše maloštevilne čete na Koroškem ter jih potisnili preko Karavank in preko štajerske meje. Nevarnost je pretila, da vderejo nemške tolpe na bivše Kranjsko in Štajersko. Vojvoda Mišič je takrat prihitel v Ljubljano ter v družbi generala Smiljanića zasnoval načrt za nasprotni napad, ki se je generalu Smiljaniću sijajno posrečil. Tekom kratkih dni je bil slovenski Korotan izčiščen nemških razbojniških tolp in osvobodeno je bilo slavno Gosposvetsko polje s Celovcem vred — dasi, žal, le za kratko dobo! Takrat je dal vojvoda Mišič zadnjič okusiti sovražniku našega naroda trdo jugoslovensko pest!

V onih prekrasnih majniških dneh je bil vojvoda Mišič prvič v Ljubljani in na Bledu. Ni se mogel zadosti nadviti krasotam tega prelepega kosčka jugoslovenske zemlje. Vzljubil je slovenske kraje tako, kakor je z žarkim oduševljenjem ljubil svoje rodno Valjevo. Vrnivši se v Beograd, se je večkrat v razgovorih spominjal svojega poseta v Sloveniji in izražal nado, da se mu še izpolni želja, da vidi bajni Bled in predivne gorenjske gorske velikane.

Ta želja se pa velikemu vojskovodji, žal, ni več izpolnila. Obolél je na nevarni bolezni, iskal leka v milem podnebju južne Francije, toda še težje bolan se je vrnil v domovino. Dne 20. januarja 1921 je brzojav naznanjal svetu prežalostno vest, da je v beograjskem sanatoriju na Vračaru izdihnil svojo junaško dušo eden najsilnejših Jugoslovenov, vojvoda Živojin Mišič. »Opšta situvacija dobra. Neprijatelj odstopa!« so bile njegove zadnje besede.

Pogreb neumrlega vojvode se je vršil na državne stroške. Udeležila se ga je poleg vojaštva in zastopnikov vseh mogočih oblastnij nepregledna množica naroda. Ko je izprevod prišel pred kraljevi dvor, je pristopil tudi regent prestolonaslednik Aleksander s svojim spremstvom.

Po končanem cerkvenem obredu v saborski cerkvi so govorili velikemu pokojniku v slovo patrijarh Dimitrije, predsednik narodne skupščine dr. Ribar in general Jovanović, ki je sklenil svoj govor z besedami: »Kad budeš, dragi vojvodo, tamo gore zauzeo Tvoje mesto medju najzaslužnijim vojskovodjama naše vojske, medju najzaslužnijim sinovima našeg naroda, reci im još i to: da Tvoji učenci, da Tvoji ratni drugovi od redova pa do generala, umreče i znače, da sačuvaju i održe ono, što si i Ti i mnogi drugi veliki sinovi našeg naroda, kako oni iz seljačke kolebe tako i oni iz kraljevske palate, sinovi našeg naroda sviju redova i sviju staleža — naporima svojim, krviju srca svoga i kostima svojim sažidali i stvorili.«

Po končanem govoru je žalni izprevod krenil po Terazijah na novo beograjsko pokopališče, kjer so nesmrtnega moža položili k večnemu počitku.

Ob svežem grobu vojvode Živojina Mišića je plakala vsa Jugoslavija, ob njegovem grobu so lili solze Srbi, Hrvati in Slovenci, ob njegovem grobu so si pa tudi zaprisegli, da hočejo hoditi zvesto po poti, ki jo je pokazal soustvaritelj velike ujedinjene Jugoslavije.

To sveto prisego nosi v svojem srcu tudi ti, slovenska mladina, ter vnemaj se za vzore, ki jih je s toliko ljubeznijo gojil vse svoje življenje nesmrtni ta vojvoda!

Na poljano!

Na poljano, na prostrano,
kjer caruje mladi maj,
kjer je z radostjo poslano,
kjer je naš pozemski raj!

Na poljano, na prostrano
pada čar neba višin,
tjakaj me z močjo neznano
žene mladih let spomin.

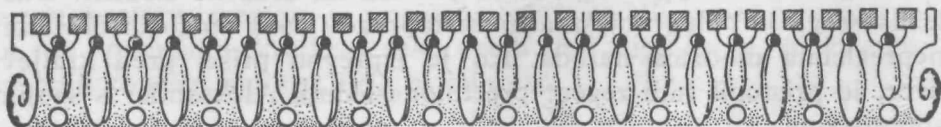
Vsi cvetoči, svatujoči
lesketajo v solncu gaj,
in srebrni in pojoči
njih so kliki in smehljaji.

Trepetajo, šepetajo
z zagonetnimi glasovi —
z žarki solnčnimi kramljajo
in s pomladnimi vetrovi.

Pesmi bajne, tihe, tajne
plavajo skoz jasni vzduh;
lek, krepčilo so za sanje,
blagodejnost za posluh.

Na poljano, na prostrano,
kjer caruje mladi maj!
Maj zaceli vsako rano,
maj uteši vsak vzdihljaj!

Miroslav Kunčič.

SREDNJA VAS V BOHINJU

Črngrob.*

Ob mizi sedeli so vitezi zbrani
v preradostni družbi še pozno zvečer,
kozarci kristalni so jim žvenketali,
zveneale napitnice so venomer.

A poleg napitnic še narodnih pesmi
tja daleč odmeval divotni je glas,
in srce človeku se je zasmajalo,
ko v bujne prirode ozrl se je kras.

Črn vitez mi vstane in deje šaljivo:
„Povedem vas jutri na lov na goró;
če mene pa krogla tedaj bi zadela,
zagrebite tamkaj me v črno zemljó.

In jamo na gori mi tam izkopljíte,
tja me v izprevodu nesite v pokop
in cerkvico belo na grobu zgradíte,
po meni nazovite jo — Črngrob!“

Zarana so zjutraj že vriskali lovci,
šli vitezi mladi so v strmo goró
in srnam so tamkaj življenje jemali,
odmevali streli so v polje ravnó.

Črn vitez podil se na lovu po gori,
od strela pa bil je nesrečno zadet,
smrt kruta ga tu je nenadno zadela,
da mlad je ostaviti moral ta svet.

Na gori so v hladno ga zemljo spustili,
spremili so lovci ga tožni v pokop,
sezidali tamkaj v spomin so mu cerkev,
ki danes še zovemo jo — Črngrob.

Marjeta Sršenova.

Ob potoku.

Mlado jutro. — V solnčnem soju
potok se blesti,
dalje, dalje k bistri Soči
jadrno hiti.

Sem k potočku rad zahajal
deček je vesel,
potok gonil mu je mlinčke,
deček pa je pel.

Zdaj pa tukaj je samotno,
letos dečka ni,
a potoček rad bi zvedel,
kje se zdaj mudi.

Kar priplove bel oblaček
tiho na nebo,
pa obstane in potočku
šepeta tako:

„Včeraj bil sem daleč, daleč;
nagnil se je dan,
trudno zemljo je zagrnil
nočni plašč teman.

Angel je pripenjal luči
jasne na nebo,
in zemljanom je zapiral
sladki sen oko.

A pred majhno, borno kočó
deček je sedel,
nemo gledal v zlate zvezde,
tiho je ihtel.

Morda pa tvoj dobri znanec
deček ta je bil,
morda pa se od bolesi
je tako solzil.“

Ivanka Kalinova.

* Med Škofjo Loko in Kranjem; v ljudskem govoru pravzaprav Crngrob.

Uganka.

Priobčil Drag. H.

Na vasi so me srečale gosi. Ena je šla pred dvema, ena med dvema in ena za dvema. Koliko je bilo vseh gosi?

Kdor rešitev tudi nariše, dobi groš, a zglasiti se mora osebno pri meni!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev velikonočnega pozdrava v 3. številki.

Vesela Aleluja!

Prav so ga rešili: Pikica Predaličeva, učenka v Metliki; Andrej Kezele in Dragoslav Tomažič, učenca III. b razreda v Sp. Šiški; Franc Zorman, učenec III. a razr. II. m. d. lj. šole v Ljubljani; Olga in Gorči Koželjevi v Mokronogu; Franc Zorko in Milan Kolar v Ljubljani; Marija Kolenčeva, učenka V. razr., Jurij Klemenčič, učenec VIII. razr., oba v Mokronogu; Miša Krašovčeva pri Sv. Jurju ob Taboru; Vincenc Rošker in Ivan Kuhar, učenca IV. b razr., Marija Restarjeva, učenka V. razr., vsi v Hrastniku; Vera Orlova, učenka I. mešč. razreda v Ljubljani; Ladik Wisinger, učenec II. razr. v Litiji; Branimir Tancig, dijak I. a razr. real. gimn. v Ptuj; Vida Požgajeva v Kranju; Boris Verbič, učenec II. vadr. razr. v Ljubljani; France Goršič, učenec III. razr. na Vrtači v Ljubljani; Marija Plavšakova, učenka VI. razr. v Trbovljah; Slavko Rössner v Braslovčah; Janko Sovre, učenec V. razr. v Studencih pri Hrastniku; Pepca Lorberjeva, učenka I. mešč. šole v Mariboru; Dušan Vargazon, učenec II. razr. v Zidanem mostu; Milivoj in Ljubomir Humek, uč. lj. š. v Mariboru; Damjana Baeblerjeva, učenka II. r. v Celju; Tonče Ribič, učenec III. razr. v Loki pri Zidanem mostu; Martica Zupančeva, učenka IV. razr. v Sevnici; Zdravko Macarol, učenec III. razr. sal. zav. na Radni; Milena Zamperlova v Radovljici; Mirček Rosina, učenec III. razr. v Brezicah; Ivana Krivčeva, učenka V. razr. v Hrastniku; Martina Kunaverjeva na Selu pri Žirovnici; Ana Šavnikova, učenka IV. razr. v Kranju; Josip Šebenik, učenec IV. a razr. v Sp. Šiški; Viktor Smolej v Kranjski gori; Roza in Marija Zupančevi, učenki VI. razr. v Mokronogu; Milka Globevnikova, učenka V. razr. v Št. Rupertu; Julij in Stanko Renko v Mokronogu; Živka Crobathova, učenka V. razr. v Kranju; Joško, Milica in Mija Globevnikovi v Novem mestu; Vlasta in Zlata Košarjevi, Manica Simoničeva, Slavica Štepičeva, Olga Potrčeva, Olga Musegova, Olga Rosičeva, vse učenke v Ptuj; Bogomil Kavčič v Crikvenici; Lizika Bauverjeva, učenka IV. razreda v Gor. Radgoni; Boris Vajda, dijak II. a razr. realne gimn. v Ptuj; Marinka Pristovškova v Žalcu; Boris Andrijanič, učenec IV. razr. v Novem mestu; Unschuld Srečko, učenec II. razr. mešč. šole, Ida Kocijanova, učenka V. razr. lj. šole, oba v Krškem; Bogomir Fegic, učenec IV. a razr. II. mestne lj. šole v Ljubljani; Zora in Nada Vengarjevi v Radovljici; Ivica Ziererjeva v Mokronogu; Zenica Rebčeva, učenka IV. r. v Litiji; Alojzij Zavratnik, učenec III. r. mešč. šole v Ptuj; Nadica Ženerjeva in Nežika Činžarjeva, učenki VI. r. v Rajhenburgu; Ivo Poljanec, učenec IV. razr. v Celju; Josip Bregant, Ivana Malejeva,

E. Giogioni, Ljudmila Ertljeva, Avguštin Jelen, Marija Jermanova, Angela Rožičeva, Milana Velepčičeva, učenci in učenke IV. razr. na Koroški Beli; Vladimir Časl, učenec II. razr. v Žičah; Drago Verdaž iz Studencev pri Hrastniku; Miran Flere, učenec III. razr. v Kranjski gori; Manica Segulova, Jelko Šegula, Pavel Šegula, vsi v Ptuj; Julij Vrbič, učenec IV. razr. v Karteljevem; Ina Slaparjeva, učenka v Olševku; Justina Luznarjeva, Maks Lotrič in Jože Megušar, učenka in učenca IV. razr. v Selcih; Pepo Druškovič, učenec IV. razr., Zorka Driškovičeva, učenka III. r. v Slovenjgradcu; Hlastec Anton, Breclan Albin, Josipina Leskovarjeva, Antonija Potočnikova, učenca in učenki VI. razr. v Čadramu; Ročkar Martin, Spendija Fr., Torič Rudolf, Zigarič Jakob, Marija Čuješeva, Slavica Kusterjeva, Rozalija Jurkovičeva, Angelica Lucijeva, Lenčika Severjeva, Marica Trstenjakova, Alojzija Zadravčeva, Nežica Zadravčeva in Terezika Žibratova, učenci in učenke na Humu pri Ormožu.

Tajinstveni napis v 1. in 2. štev. so tudi prav rešili: Viktor Smolej v Kranjski gori; Franc Zorman, učenec III. a razr. II. m. d. lj. šole v Ljubljani; Milivoj in Ljubomir Humek, učenca IV. ljudske šole v Mariboru; Boris Verbič, učenec II. razr. vadnice v Ljubljani; Nada Vozlova, dijakinja v Ljubljani-Trebnjem; Mirček Rosina, učenec III. razr. v Brežicah; Marija in Vida Bezeljakovi v Žalni; Milica Jenkova, učenka IV. razr. v Litiji.

Srbski ujetnik.

Med svetovno vojno so privedli v vas srbskega ujetnika. Gospodar ga je imel rad. Domačini so mu stregli z vsem potrebnim. Srb pa je bil vedno žalosten. Gospodar ga vpraša: »Čemu si žalosten? Saj imaš vsega dovolj?« — Srb mu odgovori: »Na pljučih sem bolan. Bojim se tukaj umreti! Moj dom stoji v Srbiji! Moj kralj Peter živi v Srbiji! Tudi moj grob naj bo v Srbiji!« — Kmalu se mu je izpolnila želja. Povrnili se je v domovino. V ljubljennem naročju svoje matere je šele dobil mir.

Marija Zalarjeva.

Še enkrat »Prstan«.

Do tretjega gre rado! Tudi jaz sem igro »Prstan« zdaj v tretjič dopolnil in popravil ter jo s tem dogotovil. Zazdelo se mi je, da imata prvi dve dejanji nekoliko prerahlo zvezo s tretjim dejanjem. Zato sem vzel iz tretjega dejanja štiri osebe, in sicer župana kot razbojniškega poglavarja, prvega svetovalca kot ključničarskega pomočnika in bogatega zlatarja, drugega svetovalca kot krošnjarja in tretjega svetovalca kot popotnega kramarja. Iz nastopov teh oseb sem napravil nekaj novih prizorov v začetkih prvega in drugega dejanja, a dosedanja dvodejanjka, ki je namenjena za manjše odre na deželi, ostane v tridejanjski igri neizpremenjena. Tudi tretje dejanje sem z ozirom na to dopolnitev nekoliko predelal. Tako dopolnjena in popravljena tridejanjka bi bila nekaka satira na sedanje prevratne razmere v svetovni zgodovini in bi jo izdal letos v knjižici s podobami kakor »Tončkove

sanje na Miklavžev večer« in potem bi hotel izdati na tak način vsako leto po eno mladinsko igro, ako dobim založnika. Pri tej priliki naj še omenim, da so se v igri »Tončkove sanje na Miklavžev večer« našle še nekatere tiskovne napake, ki še niso popravljene. Tam naj se čita na 10. strani v 16. vrsti »za« namesto »pa«, na 36. strani v 15. vrsti »z ličkanjem« namesto »v ličkanjem« in na 87. strani v 21. vrsti »nji« namesto »njih«.

Fr. Rojec.

Zgled zdržnosti.

Kardinal Maning se je rodil leta 1808. na Angleškem in je bil vzgojen v angleški državni veri. Po dovršenih študijah so ga namestili leta 1831. pri ministrstvu v kolonijah. — Nekoč je prigovarjal nekemu delavcu, naj se iztrezni in opusti pijančevanje, ker bo sicer nesrečen. »Gospod!« je odgovoril delavec, »saj vi tudi pijete, le ne tako cene pijače, kakor jo pijem jaz!« — Te besede preprostega delavca so šle kardinalu do srca. Vzkliknil je: »Od danes ne pijem niti kaplje več.« — Maning se je iz ljubezni do naroda zatajeval vse svoje življenje, a dosegel je tudi sijajne uspehe. Ob njegovi smrti je bilo v Londonu nad 28.000 abstinentov. Maning je bil neomahljivo zvest svoji obljudi zdržnosti. Celó v njegovi zadnji bolezniga ni mogel pregovoriti zdravnik, da bi užival kakršnokoli alkoholno pijačo. — »Zmernost je dobra, a zdržnost je boljša.« je dejal. Umrli je v visoki starosti l. 1892. — V abstinenčni zgodovini je njegovo ime zapisano z zlatimi črkami. Pri Angležih je ostal v trajnem spominu.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Precej dolgo sem že naročena na »Zvonček«, ki mi jako ugaja. Učenka sem I. r. meščanske šole v Šmihelu pri Novem mestu. S posebnim veseljem se učim zemljepisja, v katerem imamo lepo priliko spoznavati našo nadvse krasno domovino. Njen velik del pa še ječi pod železnimi okovi ljutega sovraga.

Imam tudi brata Milana, ki je že takoj v začetku svetovne vojne šel v boj, nekoli kokrat pisal, toda potem ni o njem niti najmanjšega glasu. Jaz pa še vedno upam, da se skoro vrne.

V upanju, da me uvrstite med svoje koticarje, Vas pozdravlja

Zofka Mozetičeva,
Kandija pri Novem mestu.

Odgovor:

Ljuba Zofka!

Pridružujem se Tvojemu upanju, da se Tvoj brat vrne. Pripetilo se je že mnogo enakih slučajev. Svojcem je celo dospelo poročilo, da je bil ta in ta v vojni ubit, a naposled se je pokazalo, da žalostna vest ni resnična. S Teboj bom vesel tudi jaz, kadar mi sporočiš, da se je vrnil Tvoj brat. — Prav tako ne smemo izgubiti upanja glede na ono naše ozemlje, ki so nam ga uplenili sovražniki. Vsaka krivica traja le nekaj časa.

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Tudi meni je dala mama denarja, da sem naročil »Zvonček«. Nikoli ga nisem še bral. Prav rad ga čitam. Najbolj mi ugajajo povesti in Vaš kotichek. Zato Vas prosim, da tudi sprejmete mene med koticarje. Star sem 12 let. Letos hodim v III. razred na Trebelnem pri Mokronogu. Naš razred je zbral za naročnino »Zvončka«. Vsak je prinesel v šolo g. učiteljici eno krono. Veseli smo, da ga bomo vsi brali. Trije smo pa lastni naročniki. Komaj čakamo »Zvončka«.

Srčno Vas pozdravlja

Franc Žgajnar,
učenec III. razreda na Trebelnem
pri Mokronogu.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Gotovo si se materi zahvalil, ker Ti je naročila naš list. Tudi jaz ji izrekam zahvalo. In pa kako lep zgled ste dali vsej mladini, ker ste v svojem razredu sami zbrali naročnino za »Zvonček«. Ali bi lahko ne storili tega v vsakem razredu vseh slovenskih šol? Pomisli, koliko »Zvončkov« bi bilo razširjenih po vsej Sloveniji in koliko mladine bi imelo veselje z njim! Pričakujem, da se še kdo oglasi z enakim poročilom.

*

Ljubi gospod Doropljski!

Danes Vam pišem prvo pismo. Z njim se hočem pridružiti Vašim »Zvončkarjem«. Hodim v I. razred realne gimnazije v Ljubljani. V šoli me zanima najbolj zemljepis, računstvo, prirodopis in godba. Rad bi se vpisal v »Glasbeno Matico«. Najljubši godbeni instrument bi mi bile gosli, zanima me pa tudi klavir. Starši so mi obljubili kupiti gosli — seveda, ako dobim dobro izpričevalo.

Prosim, priobčite to moje pismo v »Zvončeku«!

Presrečno Vas pozdravlja

Maks Strmecki,
učenec I. razr. realne gimn. v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Maks!

Glasba je velika in posebno lepa umetnost, ki blaži srce in dviga duha. Z njo najlepše izražamo svoja čustva, srečo in veselje, žalost in gorje. Česar je duša polna, to se oglašja iz gosli in klavirja, ki ju obvlada spretna in veščja umetnikova roka. Uči se pridno in vztrajno — nikoli Ti ne bo žal. Plemeniti užitki bodo bogato plačali ves Tvoj trud. »Glasbena Matica« je izborna šola, ki jo vodi mojster slovenske glasbene umetnosti — Matej Hubad!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Do sedaj Vam nisem še ničesar sporočila. Zato se danes prvič oglašam. Stara sem 10 let. Hodim v IV. razred ljudske

šole na Koroški Beli in sem naročnica »Zvončka«. Ko sem dobila prvo številko, sem bila jako vesela. Prvi dan sem prečitala vse slovenske pesmi, ki so mi prav ugajale.

Prav lepo Vas pozdravljam
Milana Velepličeva.

Odgovor:

Ljuba Milana!

Le glej, da ne ostaneš pri tem prvem pismu! Ker Te veseli »Zvonček«, ki si mu naročnica, je tudi meni v veselje. Saj izdajamo svoj list za slovensko mladino. In ker ima ta veselje z njim, je s tem dokazano, da list ustreza njenim zahtevam in potrebam. Pozdravljam Tebe in vse prijatelje »Zvončka« na Koroški Beli.

*

Gospod Doropoljski!

Bog Vas sprimil! Prvič Vam pišem. Lani sem bil naročen na »Vrtec«, letos pa na »Zvonček«. »Zvonček« mi prav ugaja. Rad ga berem. Posebno mi je všeč, da prinaša pisma otrok v koticu. Zato hočem tudi jaz nekaj napisati. Jaz sem doma na Koroškem. S Koroškega ni nobene pisma v koticu. Zato jaz malo več napišem. Hodim v III. razred v šolo. Naša šola ima tri razrede. Novo šolsko leto začnemo pri nas v vigredi, po Veliki noči. Lani je bila pri nas slovenska šola, zdaj je zopet nemška. V 2. in 3. razredu je vse nemško. Tudi očenaš molimo nemško in pojemo nemške pesmi. Samo krščanski nauk se učimo slovensko. Ko so bili Jugoslovenci tukaj, je bil na šoli napis: Narodna šola. Zdaj so ta napis izbrisali. V šolski sobi so nabiti napis kakor »Ordnung und Reinlichkeit« in drugi. Naša vas Bilčovs je na sredi med Št. Iljem in Kotmarovasjo. Do Celovca je še 4 ure daleč. V Celovec vozijo drva. Jaz še nisem bil v Celovcu. Morebiti pojdem letos v Celovec k birmi. Na železnico hodimo na Bistrico v Rožu. Z Bistrice dobivamo tudi pošto. Na Bistrico je eno uro daleč, treba se je prepeljati z brodom čez Dravo. Mi smo na levi strani Drave. Blizu Bistrice so Sveče. Pri nas je bolj v hribu in se lepo vidi po Rožu. Tudi sneg pri nas na gorah prej skopni kakor v Rožu. Lani sem bil tudi enkrat v Ljubljani, ko smo bili koroški otroci doli. Bilo je jako lepo in veselo. Povsod so nas pozdravljali, najbolj pa v Ljubljani. Bili smo tudi pri igri v gledališču. Zdaj je pa vse drugače. Na Kranjsko se le malokdo more peljati.

Nekateri bi šli radi na Brezje, pa tudi ne morejo. Pa vsaj pisma še lahko pišemo in v koticu beremo, kaj kdo napiše. Pred Veliko nočjo je umrla ena moja součenka. Prav pridno se je učila. Imela je dero; kakor mi pravimo. Vsi otroci smo bili pri pogrebu. Zdaj pa lepo pozdravljam Vas in vse, ki to pismo berete. Pozdravljeni!

Valentin Kapus
v Bilčovsu na Koroškem.

Odgovor:

Ljubi Valentin!

Po tej poti sporočam Tvoj pozdrav vsem, ki jim je namenjen. Vsi ti sprejmo Tvoj pozdrav z bolešno radostjo, vsi ti nosijo Tebe in vse Tvoje bratce in sestrice v svojem srcu, vsi ti vas vse objemajo z bratsko ljubeznijo, vsi ti Tebi in vsem Tvojim rojakom vračajo pozdrave iz vsega srca! In tudi jaz sem med njimi!

*

Snežinka.

Odkod in kam,
ti bela stvar?
V trenutku na dan!
Meni nič mar.
Odkod in kam?
Z neba sem dol
na hribe in plan,
na vrhe in dol,
na strehe in polja,
na zemeljsko dlan —
povsod te je volja.
V trenutku na dan,
z neba spet tja dol
na zemeljsko plan —
tako te je volja!

Anton Pačarnik,
učenec 1. b razr. deš. mešč. š. v Mariboru.

*

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Na 271. strani lanskega letnika smo obljubili, da priobčimo h Koroškemu spisu »Obrt in trgovina v radovljiškem okraju« tekom letošnjega leta nekaj podob. Da izpolnimo obljubo, prijavljamo danes podobno Srednje vasi v Bohinju in Koprivniška v Bohinju. Na zadnji podobi je tudi slika prvega slovenskega pesnika Valentin Vodnika in edinega mlina na veter v Sloveniji. Oba omenjamo na 44. strani letošnjega letnika. V prihodnjih številkah »Zvončka« natisnemo še nekaj lepih podob k omenjenemu spisu. Spoznavajmo svojo domovino!